

Věc C-147/24 [Safi] ⁱ**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

26. února 2024

Předkládající soud:

Rechtbank Den Haag (Nizozemsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

26. února 2024

Žalobkyně:

V

Žalovaný:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Předmět původního řízení

Žaloba proti odepření odvozeného práva pobytu v Nizozemsku na základě článku 20 SFEU státnímu příslušníkovi třetí země, který již má právo pobytu v jiném členském státě a je rodičem dítěte s nizozemskou státní příslušností, které bydlí v Nizozemsku.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad článku 20 SFEU ve vztahu k možnému přiznání odvozeného práva k pobytu, pokud státní příslušník třetí země v případě odepření práva pobytu nemusí opustit území Unie, nýbrž se může vrátit do členského státu, ve kterém právo pobytu má. Význam, který musí být v tomto případě přikládán vztahu závislosti dítěte na tomto rodiči, nejlepšímu zájmu dítěte, respektování rodinného života a případné nutnosti, aby dítě využilo svého práva volného pohybu. Článek 267 SFEU

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

Předběžné otázky

I Musí být článek 20 SFEU vykládán v tom smyslu, že není vyloučeno, že rodiči ze třetí země musí být přiznáno odvozené právo pobytu v členském státě, jehož státní příslušnost má jeho nezletilé dítě a v němž se jeho dítě zdržuje, bez využití jeho práv občana Unie, zatímco tento rodič ze třetí země má právo pobytu v jiném členském státě?

Není-li vyloučeno, že rodiči ze třetí země musí být přiznáno odvozené právo pobytu v členském státě, jehož státní občanství má jeho nezletilé dítě a v němž se jeho dítě zdržuje, bez využití jeho práv občana Unie, zatímco tento rodič ze třetí země má právo pobytu v jiném členském státě:

II Vyplývá z článku 20 SFEU s přihlédnutím k čl. 5 písm. a) a b) a čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115 v případě vztahu závislosti, který odůvodňuje přiznání odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU, povinnost příslušného orgánu se ujistit, zda využití práva volného pohybu a pobytu odpovídá nejlepšímu zájmu dítěte a zda je možné dále vést rodinný život, než rodiči, který má státní příslušnost třetí země, uloží povinnost se neprodleně vydat do členského státu, v němž má právo pobytu nebo jiné oprávnění k pobytu, a mělo by k těmto faktorům být přihlédnuto při posuzování žádosti o odvozené právo pobytu?

Uplatňovaná ustanovení unijního a mezinárodního práva a judikatura Soudního dvora

Článek 3 Úmluvy OSN o právech dítěte.

Článek 8 EÚLP

Článek 20 SFEU

Články 7 a 24 Listiny základních práv

Směrnice 2008/115/ES: články 5 a 6

Rozsudky ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo/XU a QP (C-451/19 a C-532/19); ze dne 8. března 2011, Zambrano (C-34/09); ze dne 7. září 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (povaha oprávnění k pobytu podle článku 20 SFEU) (C-624/20); ze dne 22. června 2023, Státní tajemník pro justici a bezpečnost (thajská matka nezletilého nizozemského dítěte) (C-459/20); ze dne 15. listopadu 2011, Dereci (C-256/11); ze dne 14. ledna 2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (navrácení nezletilé osoby bez doprovodu) (C-441/19); ze dne 22. listopadu 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (vyhoštění – léčebné konopí) (C-69/21); ze dne 11. března 2021, Belgický stát (navrácení rodiče nezletilé osoby) (C-112/20)

Stanoviska ve věcech Zambrano (C-34/09) a Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (osoby, které se ztotožňují s hodnotami Unie) (C-646/21)

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Podle článku 8 Vreemdelingenwet 2000 (zákon o cizincích z roku 2000) má cizinec jako [občan Unie] oprávněný pobyt v Nizozemsku, pokud se jeho pobyt v Nizozemsku zakládá na právním předpisu vydaném v Nizozemsku na základě SFEU.

Podle článku B10/2.2 Vreemdelingencirculaire 2000 (oběžník o cizincích z roku 2000) musí být pro tento oprávněný pobyt splněny všechny následující podmínky:

- „a. cizinec musí důvěryhodně prokázat svou totožnost a státní příslušnost [...];
- b. cizí státní příslušník má nezletilé dítě [...], které je nizozemským státním příslušníkem;
- c. cizinec, ať společně s druhým rodičem či sám, skutečně pečuje o nezletilé dítě; a
- d. mezi cizincem a dítětem existuje takový vztah závislosti, že dítě by bylo nuceno opustit území Unie, pokud by cizinci bylo odepráno právo pobytu.

[...]

Podle tohoto ustanovení cizinec, který požádá o právo pobytu jako pečující rodič, toto právo neobdrží, pokud již má právo pobytu v jiném členském státě.

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Žalobkyně je marocká státní příslušnice a se svým nizozemsko-marockým manželem má nezletilého syna, který má nizozemské státní občanství. Tento syn má problémy s vývojem řeči a jazyka a navštěvuje speciální školu. O dítě pečují rodiče, kteří žijí spolu. Otec nemá ze zdravotních důvodů příjem z výdělečné činnosti, ale pobírá sociální dávky. Je zproštěn pracovní povinnosti.
- 2 Žalobkyně pobývala v letech 1999 až 2014 ve Španělsku, kde má právo pobytu, které je navzdory žádosti o zpětvzetí zaslané španělských orgánům i nadále platné. Od roku 2014 se zdržuje v Nizozemsku bez platného práva pobytu a nikdy neměla problémy s justicí.
- 3 Žalobkyně požádala o odvozené právo pobytu jako rodinný příslušník občana Unie podle článku 20 SFEU, které žalovaný odepřel. Žádné další žádosti v Nizozemsku nepodala. Otec a syn nikdy nevyužili svého práva volného pohybu.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 4 Žalobkyně tvrdí, že se může dovolávat svého práva pobytu na základě článku 20 SFEU, protože její syn je na ní závislý. Proti odepření tohoto práva žalovaným namítá, že jí musí být uděleno právo pobytu na základě článku 8 EÚLP.
- 5 Žalovaný odůvodňuje odepření práva pobytu na základě článku 20 SFEU tím, že žalobkyně již má právo pobytu ve Španělsku. Z úřední povinnosti ještě následně přezkoumal, zda má žalobkyně nárok na právo pobytu podle článku 8 EÚLP. Navzdory zjištění, že žalobkyně vede soukromý a rodinný život v Nizozemsku, převažuje zájem nizozemských orgánů nad osobním zájmem žalobkyně a její rodiny.
- 6 Z toho vyplývající odepření práva pobytu je současně nařízením k neprodlenému vycestování do Španělska. Nezletilý syn může žalobkyni doprovázet a nemusí tak opustit území Unie jako celku.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce**a) Zvláštnosti odvozeného práva pobytu**

- 7 Předkládající soud z rozsudku Soudního dvora ze dne 5. května 2022, XU a QP (C-451/19 a C-532/19), dovozuje, že podmínkou pro poskytnutí odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU je nejen existence velmi specifické situace a vztahu závislosti, nýbrž i to, že toto poskytnutí přichází do úvahy pouze tehdy, pokud nelze právo pobytu dovodit ze sekundárního unijního práva nebo z vnitrostátního práva (jak je tomu v případě žalobkyně). Odvozené právo pobytu je totiž doplňkové povahy.
- 8 V Nizozemsku se odvozené právo pobytu poskytuje, pokud existuje vztah závislosti mezi rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, a nizozemským dítětem, které bydlí v Nizozemsku a (ještě) nevyužilo svého práva na volný pohyb a pobyt. Je-li právo pobytu na základě článku 20 SFEU odepřeno, žalovaný přezkoumá příslušnou žádost z úřední povinnosti ještě na základě článku 8 EÚLP, nikoliv ale na základě sekundárního unijního práva nebo vnitrostátního práva. Soud obecně ani z úřední povinnosti nezkontroluje, zda je možné poskytnout právo pobytu na základě jiného ustanovení.
- 9 Podle názoru předkládající soud vyžadují článek 8 EÚLP a článek 20 SFEU zásadně jiné posouzení. V prvním případě může stát zvažovat mezi individuálním zájmem (rodinným životem) žadatele a zájmem státu, přičemž mu v tomto směru přísluší určitá posuzovací pravomoc. Je tedy možné vzít v úvahu faktory, jako jsou případné objektivní překážky pro vybudování rodinného života na jiném místě a nejlepší zájem dítěte. Článek 20 SFEU ale žádné zvažování těchto dvou zájmů neprovádí. Rozhodující je pouze míra závislosti mezi dítětem a rodičem, který je státním příslušníkem třetí země.

- 10 Žalovaný odepřel právo pobytu na základě článku 20 SFEU s ohledem na svůj výklad judikatury Soudního dvora, podle kterého se odvozené právo pobytu poskytuje pouze tehdy, pokud mezi rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, a jeho dítětem, které je občanem Unie, existuje takový stav závislosti, který by dítě bez práva pobytu rodiče nutil k tomu, aby opustilo *území Unie jako celku*.
- 11 Předkládající soud se táže, zda při přezkumu žádosti žalobkyně podle článku 20 SFEU postačuje používat zásady, které lze dovodit z judikatury Soudního dvora. Zejména vyvstává otázka, zda právo pobytu žalobkyně ve Španělsku znamená, že pro posouzení nejlepšího zájmu jejího dítěte postačuje zjištění, že jsou zachována jeho práva jako občana Unie, protože není povinno vycestovat z Unie.
- 12 Soud má v tomto ohledu za to, že podle rozsudku ze dne 7. září 2022, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (povaha práva pobytu na základě článku 20 SFEU) (C-624/20), je při posouzení vztahu závislosti mezi rodičem a dítětem nezbytné zohlednit v zájmu dítěte všechny okolnosti. Mezi ně patří trvalé soužití rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, s druhým rodičem, který je občanem Unie, a existence osobních a přímých kontaktů s oběma rodiči. Tyto podmínky jsou v projednávaném případě splněny. Žalovaný ovšem ve svém odmítnutí nezkoumal nejlepší zájem dítěte ani existenci vztahu závislosti nebo důsledky pro rodinný život.
- 13 Podle rozsudku Soudního dvora ve věcech *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (C-451/19 a C-532/19) nepostačuje existence jediného rodinného vztahu mezi občanem Unie a státním příslušníkem třetí země, aby bylo možné přiznat odvozené právo pobytu. Z toho lze podle názoru předkládajícího soudu dovodit, že Soudní dvůr požaduje určitý vztah závislosti.
- 14 Předkládající soud konstatoval, že vztah závislosti mezi žalobkyní a jejím dítětem je pro odvozené právo pobytu na základě článku 20 SFEU dostatečně intenzivní. Bez tohoto práva pobytu by dítě bylo nuceno žalobkyni doprovázet. Dítě má ale současně rovněž vztah závislosti ke svému otci.
- 15 Je-li dítě, které je občanem Unie, nuceno opustit Unii, pak je mu odepřeny skutečný výkon jeho unijních práv. Předkládající soud z judikatury Soudního dvora dovozuje, že právě tato práva dítěte odůvodňují přiznání odvozeného práva pobytu. Toto právo vyplývající z článku 20 SFEU není osobní právo rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, nýbrž právo odvozené z občanství Unie nezletilého dítěte závislého na tomto rodiči.
- 16 Předkládající soud se táže, zda lze v plném rozsahu použít judikaturu Soudního dvora týkající se článku 20 SFEU a povinnosti opustit území Unie, pokud rodič, který je státním příslušníkem třetí země, má právo pobytu v jiném členském státě než v tom, jehož státní příslušnost má dítě a v němž se dítě zdržuje.

b) Posouzení vztahu závislosti

- 17 Při posouzení vztahu závislosti musí být podle Soudního dvora posouzeny všechny okolnosti, jako je například věk a emoční vývoj dítěte, jakož i jeho nejlepší zájem. Podle rozsudku ze dne 22. června 2023, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Thajská matka nezletilého nizozemského dítěte)* (C-459/20), se lze převažujícího zájmu dítěte dovolávat nikoliv za účelem zamítnutí žádosti, ale naopak za účelem zabránění přijetí rozhodnutí, kterým by bylo toto dítě nuceno opustit území Unie.
- 18 Evropská komise z tohoto rozsudku zjevně dovozuje, že nejlepší zájem dítěte ovšem nemůže být při posuzování žádosti o odvozené právo pobytu tou hlavní úvahou.
- 19 Předkládající soud se Soudního dvora táže, zda příslušné orgány musí výlučně při posuzování vztahu závislosti zohlednit nejlepší zájem dítěte a respektování soukromého života a rodinných vztahů nebo zda musí být tato hlediska při posuzování zohledněna celkově a v rozhodnutí musí představovat hlavní úvahu.
- 20 Soudní dvůr dosud zmiňoval nejlepší zájem dítěte pouze v rámci výkladu, které okolnosti musí být zohledněny při posouzení intenzity vztahu závislosti. To nutně neznamená, že nejlepší zájem dítěte dále již není relevantní. V dřívějších věcech totiž bylo posouzení vztahu závislosti ústředním bodem prováděného posouzení. Pokud je i nezbytnost opustit členský stát, ve kterém dítě bydlí a jehož státní příslušnost má, která je vyvolána stavem závislosti, v rámci posouzení žádosti o přiznání odvozeného práva pobytu relevantní a vyžaduje tedy doplňující a podrobnější přezkum, musí být při tomto přezkumu zohledněn nejlepší zájem dítěte.
- 21 Odpověď na tyto otázky není možné z judikatury Soudního dvora dovodit. Situací, jako je ta v projednávané věci, se Soudní dvůr dosud nezabýval. Soudu je jasné, že v případech, kdy rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, nebylo přiznáno právo pobytu v Unii, protože neexistoval vztah závislosti, byl nejlepší zájem dítěte pouze relevantním faktorem pro posouzení intenzity tohoto vztahu. Pokud ale nelze posouzení existence vztahu závislosti považovat za obsáhlé posouzení otázky, zda musí být přiznáno odvozené právo pobytu, pak vyvstává otázka, jak má orgán příslušný pro rozhodnutí zohlednit nejlepší zájem dítěte při konečném posouzení žádosti o přiznání odvozeného práva pobytu.

c) Nezbytnost výkonu práva volného pohybu

- 22 Vztah závislosti mezi žalobkyní a dítětem je takové povahy, že, pokud nebude žadatelce právo pobytu přiznáno, musí ji dítě následovat a opustit území Nizozemska, nikoliv ale území Unie. Dítě je tedy nuceno využít svého práva volného pohybu a pobytu.

- 23 V rozsudku Subdelegación del Gobierno en Toledo Soudní dvůr konstatoval, že zásada mezinárodního práva brání tomu, aby členský stát z jakéhokoli důvodu odepřel vlastním státním příslušníkům právo vstupu na své území a pobytu v něm. Členský stát tedy nemůže svému státnímu příslušníkovi uložit povinnost opustit jeho území. V projednávané věci by tomu tak ale z důvodu vztahu závislosti bylo.
- 24 Odvozené právo pobytu není osobní právo rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, nýbrž právo odvozené z občanství Unie nezletilého dítěte závislého na tomto rodiči. Podle názoru předkládajícího soudu určují právě práva dítěte, zda musí být jeho rodiči přiznáno právo pobytu.
- 25 Vykládá-li Soudní dvůr článek 20 SFEU v tom smyslu, že žalobkyni v projednávané věci nemá být přiznáno odvozené právo pobytu, pak by to znamenalo, že dítě, které je občanem Unie, by z důvodu vztahu závislosti bylo nuceno využít svého práva volného pohybu a pobytu.
- 26 Smyslem a účelem článku 20 SFEU je, aby si dítě zachovalo svá práva občana Unie. V projednávané věci je dítě nuceno využít svého práva volného pohybu a pobytu, aby zachovalo osobní styk s oběma rodiči. Podle názoru předkládajícího soudu podstatou práva je, že lze svobodně rozhodnout o jeho využití. Pokud dítě musí z důvodu vztahu závislosti následovat svou matku do Španělska, je mu tato svoboda odejmuta.
- 27 Otázkou je, zda je tato povinnost nezletilého občana Unie odůvodněná, pokud je posuzována pouze otázka, zda dítě může zůstat na území Unie. Nejlepší zájem nezletilého občana Unie a otázka, zda je v souladu s tímto jeho nejlepším zájmem, že musí využít svého práva volného pohybu a pobytu, se podrobněji nezkoumá.
- 28 V nejlepším zájmu dítěte může být, aby zůstalo právě v tom členském státě, jehož státní příslušnost má. Tento nejlepší zájem dítěte není zohledněn, pokud je pouze posuzováno, zda odepření odvozeného práva pobytu znamená, že dítě, které je občanem Unie, musí opustit Unii jako celek. Pak vyvstává otázka, zda lze upustit o dalšího přezkumu nejlepšího zájmu dítěte, protože zachování jeho práv vyplývajících z občanství Unie odůvodňuje, aby jeho rodiči bylo přiznáno odvozené právo pobytu.
- 29 Podle Listiny má každé dítě právo udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči, a musí být respektováno právo na rodinný život. Tento rodinný život hraje roli pouze při posuzování intenzity vztahu závislosti. Je-li odvozené právo pobytu odepřeno z důvodu, že rodič, který je státním příslušníkem třetí země, není povinen opustit Unii, pak nejsou podrobně zkoumány důsledky, které to má na rodinný život. V projednávané věci by pak v zájmu udržení jednoty rodiny musel odejít do Španělska i manžel.
- 30 Při odepření odvozeného práva pobytu žalovaný neposuzoval, jaké má rodina možnosti pokračovat ve Španělsku ve svém rodinném životě. Podle tvrzení žalobkyně otec nesplňuje podmínky pobytu ve Španělsku na neomezenou dobu. Dítě se pak musí rozhodnout, u kterého rodiče chce zůstat. To nelze od dítěte

požadovat a pravděpodobně to není v jeho nejlepším zájmu. Kromě toho existuje vyživovací povinnost nejen ve vztahu k rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, nýbrž i ve vztahu k rodiči, který je občanem Unie.

- 31 Žalovaný tuto okolnost sice zkoumal v rámci posouzení podle článku 8 EÚLP, větší váhu ovšem přisoudil obecnému zájmu státu. Předkládající soud upozorňuje na skutečnost, že žalobkyně se musí v této souvislosti domáhat svých zájmů a doložit je, a táže se, zda žalovaný má v případě, jako je ten v projednávané věci, povinnost, provést šetření nad tento rámeček.

d) Význam nejlepšího zájmu dítěte

- 32 Nejlepší zájem dítěte podle předkládajícího soudu zahrnuje více, než jen držení a zachování práv vyplývajících z občanství Unie. Předkládající soud z judikatury Soudního dvora (stanovisko ve věci C-646/21, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* [osoby, které se ztotožňují s hodnotami Unie], jakož i rozsudky Belgický stát [navrácení rodiče nezletilého dítěte] [C-112/20] a Belgický stát [vdaná nezletilá uprchlice] [C-230/21]) dovozuje, že i když nezletilá osoba není žadatelem, výsledek řízení má ale důsledky pro nezletilého, musí být nejlepší zájem dítěte při posuzování žádosti v tomto řízení zohledněn.
- 33 Soudní dvůr již rozhodl, že nejlepšího zájmu dítěte se lze dovolávat za účelem zabránění přijetí rozhodnutí, kterým by dítě bylo nuceno opustit území Unie jako celku. Neexistuje ovšem žádná judikatura k případu, že dítě musí opustit pouze území svého členského státu. Předkládající soud nevychází bez dalšího z toho, že podle názoru Soudního dvora nejsou nejlepší zájem dítěte a respektování rodinného života relevantní, pokud dítě v případě odepření práva pobytu svého rodiče nemusí opustit Unii, nýbrž musí svého rodiče následovat do jiného členského státu.
- 34 Podle názoru předkládajícího soudu vyvstává otázka, jakou roli hrají v situaci, jako je ta v projednávané věci, základní práva vyplývající z článků 7 a 24 Listiny, a v tomto směru odkazuje na stanovisko generální advokátky E. Sharpston ve věci *Zambrano* (C-34/09). Ta v něm uvádí, že právo svobody pohybu je vykonáváno pod ochranou základních práv.
- 35 Postačuje-li při posouzení odvozeného práva pobytu zjištění, že žadatel nemusí opustit Unii, pak se nejlepší zájem dítěte omezuje na konstatování, že jsou zachována jeho práva vyplývající z občanství Unie. Vyvstává otázka, zda to lze akceptovat v konkrétně dotčené oblasti občanství Unie.
- 36 Podle čl. 24 odst. 2 Listiny musí být nejvlastnější zájem dítěte prvořadým hlediskem při všech činnostech týkajících se dětí. Ochranu nejlepšího zájmu dítěte lze považovat za obecný cíl Unie. Zdá se ovšem, že unijního právo výslovně nestanoví, že příslušný orgán musí v každém konkrétním řízení týkajícím se práva cizinců zjistit nejlepší zájem dítěte.

- 37 Výbor OSN pro práva dítěte ve svých všeobecných doporučeních podrobněji uvedl, že je nezbytné určit nejlepší zájem dítěte a jak jej určit. Je-li tento nejlepší zájem dítěte určen, je nutné jej zvažovat. Ve svém rozsudku *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (navrácení nezletilé osoby bez doprovodu) (C-441/19) Soudní dvůr připomenul, že nejvlastnější zájem dítěte musí být prvořadým hlediskem při všech činnostech v řízení týkajících se nezletilých, ve svém rozsudku se ovšem dále nevyjádřil k tomu, jakou váhu je nezbytné mu přisoudit.
- 38 K této otázce bylo o další vyjasnění žádáno ve věci *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (osoby, které se ztotožňují s hodnotami Unie) (C-646/21). Generální advokát ve stanovisku k této věci v bodech 54, 56, 58, 60 a 61 vyložil Soudnímu dvoru svůj názor, že věcné posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, které nezohledňuje nejlepší zájem dítěte jako prvořadé hledisko, nebo nejlepší zájem dítěte zohledňuje, aniž jej v každém řízení konkrétně určí, je s unijním právem neslučitelné. Podle názoru předkládajícího soudu je odpověď na otázku ve věci C-646/21 relevantní i v rámci předběžné otázky týkající se dalšího výkladu článku 20 SFEU.
- 39 Je obtížně pochopitelné, proč by právní závazky členského státu vyplývající z Úmluvy o právech dítěte a Listiny neměly platit při posouzení žádosti o odvozené právo pobytu na základě článku 20 SFEU nebo by měly platit pouze v menším rozsahu. Vykládá-li Soudní dvůr tento článek v tom smyslu, že relevantní je pouze zachování práv nezletilého syna vyplývajících z občanství Unie, a proto je vyloučeno, že žalobkyně může dovozovat odvozené právo pobytu z článku 20 SFEU, pak nejlepší zájem nezletilého dítěte žalobkyně není dále zkoumán. Žalovaný pak nemůže dostát své povinnosti vyplývající se Smlouvy a z unijního práva, totiž v plném rozsahu přihlížet k nejlepšímu zájmu dítěte při všech svých činnostech a tedy i při rozhodnutí o žádosti žalobkyně.
- 40 I když smyslem a účelem článku 20 SFEU je zachování občanských práv občana Unie, nemůže to podle názoru předkládajícího soudu znamenat, že obsáhlejší nejlepší zájem dítěte – jako jeho zájem na tom, aby mohlo zůstat ve svém členském státě a nebylo odděleno od svého rodiče, který je státním příslušníkem třetí země – nebude dále posuzován a při přezkumu žádosti o odvozené právo pobytu nebude zohledněn.

e) Respektování rodinného života

- 41 V rozsudku *Dereci* (C-256/11) Soudní dvůr rozhodl, že právo na respektování rodinného života není součástí podstatné části práv plynoucích z postavení občana Unie, a že toto právo samotné nepostačuje k tomu, aby situace občana Unie, který nevyužil svého práva volného pohybu, spadala do oblasti působnosti unijního práva.
- 42 V projednávané věci rodinný život jistě je relevantním faktorem pro posouzení vztahu závislosti. Je-li žalobkyně vyloučena z odvozeného práva pobytu, pak

rodinný život při posouzení otázky, zda musí být toto právo přiznáno, nehraje žádnou roli.

- 43 Odvozené právo pobytu slouží ochraně skutečného využívání občanských práv občana Unie, který je ve vztahu závislosti ke státnímu příslušníkovi třetí země. Podle názoru předkládajícího soudu toto využívání zahrnuje nejen právo volného pohybu, ale i Listinu. Vystává proto otázka, zda je odůvodněné, aby rodinný život dítěte při posouzení, zda má být žalobkyni přiznáno odvozené právo pobytu, nebyl vůbec relevantní. Žalovaný ve svém rozhodnutí tento rodinný život vůbec nebral v úvahu.

f) Provedení směrnice 2008/115

- 44 Odepření odvozeného práva pobytu předpokládá, že se žalobkyně na území členského státu, v němž podala žádost, nezdržuje právoplatně. Členský stát pak musí podle směrnice 2008/115 vydat rozhodnutí o navrácení a případně nařídit, aby se státní příslušník třetí země neprodleně vrátil do členského státu, v němž má právo pobytu.
- 45 Směrnice 2008/115 v zásadě upravuje pouze vycestování z členských států, nikoliv ale přijetí do nich. Odepření odvozeného práva pobytu ale současně znamená konstatování neoprávněného pobytu a tím tedy – v zásadě – ukládá podle této směrnice povinnost opustit výsostné území Nizozemska. Podle článku 5 směrnice 2008/115 členské státy při provádění této směrnice náležitě zohlední mimo jiné nejvlastnější zájem dítěte a jeho rodinný život.
- 46 Soudní dvůr se vyjádřil k této povinnosti zohlednění nejvlastnějšího zájmu dítěte (viz rozsudek ze dne 14. ledna 2021, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* [navrácení nezletilé osoby bez doprovodu], C-441/19, body 43 až 47, 51 a 60) a rodinného života (viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2022, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* [vyhoštění – léčebné konopí], C-69/21, body 88 až 91) *před* vydáním rozhodnutí o povinnosti opustit území. Předkládající soud žádá Soudní dvůr o vyjasnění, zda má tato povinnost stejný dosah a rozsah, pokud není přijato rozhodnutí o navrácení, neoprávněný pobyt je ale ukončen tím, že je státnímu příslušníkovi třetí země uloženo, aby se neprodleně vydal na výsostné území jiného členského státu.
- 47 Podle názoru předkládajícího soudu z uvedené judikatury Soudního dvora vyplývá, že žalovanému musí být při posouzení žádosti o udělení odvozeného práva pobytu jasné, že splní svou povinnost, kterou mu ukládá směrnice 2008/115, a proto musí zohlednit nejlepší zájem dítěte a rodinné vazby, jakož i důsledky zamítnutí. Předkládající soud se Soudního dvora táže na vztah mezi povinnostmi vyplývajícími ze směrnice 2008/115 a posouzením žádosti podle článku 20 SFEU.
- 48 V projednávané věci se žalovaný nezabýval důsledky odepření ani otázkou, zda rodina splňuje podmínky pro dlouhodobý pobyt ve Španělsku. Předkládající soud se táže, zda v situaci, jako je ta v projednávané věci, vzniká povinnost informovat

se u španělských orgánů, zda je možné pokračovat v rodinném životě ve Španělsku.

- 49 Práva zaručená články 7 a 24 Listiny nejsou podle výkladu Soudního dvora absolutní povahy. Předkládající soud se ovšem Soudního dvora netáže, zda nejlepší zájem dítěte a rodinné vazby v Nizozemsku zakládají povinnost přiznat žalobkyni odvozené právo pobytu. Žádá pouze o bližší výklad ustanovení, které žalovaného nutí k tomu, aby žalobkyni uložil povinnost vrátit se do Španělska, a o sdělení k tomu, zda účinky tohoto vynuceného vycestování do Španělska na rodinné vazby jsou relevantním faktorem při posouzení otázky, zda musí být žalobkyni přiznáno odvozené právo pobytu, a pokud ano, zda to implikuje povinnost žalovaného, toto přezkoumat.
- 50 Dále se v zásadě táže, zda povinnosti stanovené v čl. 6 odst. 2 a článku 5 směrnice 2008/115 ukládají příslušným orgánům při posouzení žádosti o odvozené právo pobytu podané rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, podobnou povinnost přezkumu.
- 51 Vyjasnění výše uvedeného je pro předkládající soud nezbytné, aby mohl rozhodnout ve sporu v původním řízení.

PRACOVNÍ DOKUMENT